

Borderline Kişilik Bozukluğu Gösteren Hastalarda Psikodinamik Grup Psikoterapi Sürecinin Nesne İlişkileri Üzerine Etkileri

Effects of the Psychodynamic Group Psychotherapy Process on Object Relations for Patients with Borderline Personality Disorder

Nazan EMİL ÖĞÜNÇ,¹ Nurhan EREN¹

ÖZET

Amaç: Borderline kişilik bozukluğu (BKB) tanısı alan hastaların psikoterapi süreçleri ve nesne ilişkileri ile ilgili bulguların klinik gözlemlere dayandığı ve bunların varlığını kanıtlamak üzere etkin ve sistematik psikolojik test/ölçek yöntemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasına ihtiyaç duyulduğu literatürde vurgulanmaktadır. Bu çalışmada, borderline kişilik bozukluğu (BKB) tanısı alan hastalarda psikodinamik grup psikoterapisinin, nesne ilişkileri üzerine etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, İÜ İTF Psikiyatri AD Sosyal Psikiyatri Servis'inde (SPS) tedavi için kabul edilen, DSM-IV tanı ölçütlerine göre BKB tanısı alan 12 hasta ile ön-test/son-test, kontrol gruplu desende, tek kör deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Hastalar, SPS'de psikoterapi için değerlendirilmesi bitenler arasından seçilmiş; başvuru sırasına göre ilk 6 kişi grup psikoterapisine alınarak deney grubunu ve bekleme listesinden sosyo-demografik özellikleri tam olarak eşleştirilmiş 6 kişi de kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubu hastaları 90 dakikalık 30 oturumdan oluşan -yaklaşık 8 aylık-psikodinamik grup terapisine katılmışlar, kontrol grubu hastaları herhangi bir psikoterapi almamış, her iki grup da benzer biçimde bir psikiyatri asistanı ile 15-30 gün aralarla 15-20 dakikalık rutin poliklinik görüşmelerini sürdürmüşlerdir. Psikoterapiye katılmayan bir klinik psikolog tarafından hem kontrol hem de deney grubu üyelerine, grup psikoterapisine başlamadan önce ve grup psikoterapisinin sonunda, Blatt ve ark. tarafından geliştirilen Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği, birebir görüşme yoluyla uygulanmıştır. Elde edilen veriler ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak incelenmiştir.

Bulgular: Grup terapisine katılan hastaların, grup öncesi ve sonrası "bütünleşme" sonuçlarında; "nesne ve eylem belirgin olmayan bütünleşmesi" ve "sözel olarak ifade etme derecesi"nde anlamlı düzeyde bir artış ($p<0.05$), "eylemin motivasyonu" değişkeninde anlamlı ($p<0.05$) düzeyde bir azalma saptanmıştır. "Ayırt etme" sonuçlarında ise, (H) "kısmi insan" yanıtlarında istatistiksel olarak ($p<0.01$) anlamlı bir azalma, H "bütün insan" yanıtlarında ise belirgin bir artış bulunmuştur.

Sonuç: Grup psikoterapisi uygulanan BKB hastalarında Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği ile yapılan gelişimsel analiz sonucunda grup öncesine ve kontrol grubuna göre terapi sürecinin nesne ilişkileri ve tasarımları üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Borderline kişilik bozukluğu; nesne kavramı ölçeği; psikodinamik grup psikoterapisi.

SUMMARY

Objectives: It has been emphasized in literature that findings about the psychotherapy processes and objects relations of patients with a diagnosis of borderline personality disorder (BPD) rely on clinical observations and there is a need to develop and apply effective and systematic psychological test/scale methods in order to prove those findings. In this study, it has been aimed to investigate the effects of group psychotherapy on object relations of patients with a diagnosis of BPD.

Methods: This study was carried out single-blind with control group experimental study pre-test/post-test with 12 patients diagnosed with BPD according to DSM-IV criteria and approved for treatment at Istanbul University, Istanbul Faculty of Medicine, Department of Psychiatry, Social Psychiatry Service (SPS). The patients were selected from a list of patients that were evaluated for psychotherapy at SPS. The first 6 patients that applied for treatment were assigned for group psychotherapy and comprised the experimental group, and 6 people from the waiting list who were matched for socio-demographic properties were selected for the control group. Patients in the experimental group attended group psychotherapy for 30 sessions lasting 90 minutes each over approximately 8 months. The patients in the control group did not receive any psychotherapy, but both groups continued their routine follow up psychiatric meetings with a psychiatry assistant lasting 15-20 minutes every 15 to 30 days. The Rorschach Concept of the Object Scale, which was developed by Blatt et al., was applied during face to face interviews to both the control and experimental groups before and after the overall group psychotherapy procedure by a clinical psychologist who was not involved in the psychotherapy process. The findings were statistically analyzed between the two groups.

Results: Compared to the results before psychotherapy commenced, the "integration", "nonspecific fusion of object and action", and "degree of articulation" scores of the patients involved in group psychotherapy were significantly increased in a statistically significant level after the termination of therapy ($p<0.05$) and there was a statistically significant decrease in the "motivation of action" variable ($p<0.05$). Among the "differentiation" results, there was a statistically significant decrease in (H) "quasi human" responses ($p<0.01$) and a significant increase in H "human" responses.

Conclusion: The developmental analysis carried out with Rorschach Concept of the Object Scale revealed that the group psychotherapy process is effective on object relations and concepts for patients with BPD.

Key words: Borderline personality disorder; concept of the object scale; psychodynamic group psychotherapy.

¹Istanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Sosyal Psikiyatri Servisi, İstanbul

İletişim (Correspondence): Dr. Nazan EMİL ÖĞÜNÇ.
e-posta (e-mail): nazanogunc@hotmail.com

Giriş

Ruhsal yapının oluşumunu açıklayan ilişki modelleri, temel motivasyon kaynağı olarak insanın doğuştan getirdiği ilişki ihtiyacını kabul eder. Bu kuramlara göre insan sadece dürtüleri ile boğuşmak zorunda kalan kapalı bir devre değildir, zihin diğer zihinlerle temas ve bağlantı aramaktadır. Psikik organizasyon ve yapılar bu etkileşimleri şekillendiren örüntülerden inşa edilir.^[1]

Nesne ilişkilerine odaklanan yaklaşımlar, çok sayıda kuramcının katkısıyla oluşmakta^[2-4] ve insanın çevresi (anlamli öteki) ile girdiği ilişki ve etkileşimler sonucunda, içe-yansıtma (introjection), içselleştirme (internalization), özdeşleşme (identification) ve ben-kimliğine (ego identity) ulaşma süreçlerini ele almaktadır. Bu kuramlar, kişilik patolojilerinin, gelişimin değişik evrelerinde çocuğun bakım verici çevresi ile ilişkilerindeki sağlıklı etkileşimlerden oluştuğunu, sağlıklı etkileşimlerin çocuğun iç dünyasındaki yapıları etkilemesi sonucu ben zayıflıklarının, bölünmüş, parçalanmış veya sahte benlik yapılarının geliştiğini öne sürmektedir.^[1,5,6]

Nesne ilişkileri yaklaşımının günümüzdeki en önemli temsilcilerinden olan Kernberg içselleştirilmiş nesne ilişkileri süreçlerini tanımlamış; nesne ilişkilerinin olgunlaşma derecesine, ego gücüne, anksiyete toleransına, savunma mekanizmalarının düzeyine ve süperego bütünleşmesine göre, nevrotik, sınırda ve psikotik kişilik örgütlenmesi ayrımını yapmıştır.^[7] Kernberg, psikotik ve nevrotik yapıların arasında kalan borderline kişilik organizasyonunda, hastanın temel problemi olarak gördüğü bütünleşmiş bir kendilik ve başkaları kavramının yokluğunu tanımlamak üzere Ericson'un^[8] "kimlik difüzyonu" terimini kullanmıştır. Bu durum, klinik olarak kronik boşluk hissi, birbirine zıt kendilik algıları, zıt davranışların emosyonel olarak bütünleştirilememesi ve başkalarının sığ, düz ve fakir algılanmasında kendini göstermektedir. Bu kişilerin başkalarıyla ve kendisiyle ilgili tanımlamaları gerçek insanlardan çok karikatür gibidir. Kernberg, nesne ilişkilerinin niteliğinin büyük ölçüde kimliğin bütünleştirilmesine bağlı olduğunu ve bunun sadece anlık bütünleştirme derecesini değil, hastanın kendisi ve başkaları kavramlarının zamansal sürekliliğini de içerdiğini belirtmektedir.^[7,9,10]

Volkan, Kernberg'in tanımladığı borderline kişilik organizasyonunun genel bir sınıflandırma olduğunu ve alt kategorileri bulunduğunu belirtmektedir.^[11] Örneğin nesne ilişkileri çatışmalarına karşın birçok alanda iyi donanıma sahip iş yaşantılarında başarılı olan borderline kişiler olduğu gibi psikoza eğilimli borderline kişiler de vardır. Böyle bir sınıflandırmada agresyon nötralizasyonunun gerçekleşme derecesi önemli olmaktadır. Volkan, etiyoloji bağlamında, ödipal-preödipal çatışmaların etkinliği konusundaki tartışmalara regresif preödipal ve saf (püre) preödipal çatışmaların bir arada bulunabileceği görüşüyle katılmaktadır. Bu hastaların çö-

zümlememiş preödipal çatışmalarla ödipal faza girdiklerini ve preödipal anne imajında olduğu gibi ödipal baba imajını da böldüklerini belirtmektedir. Hatta bazı alanlarda anne ve baba imajları iç içedir.^[11-13] Yani borderline kişilik bozukluğu (BKB) gösteren kişilerin kendilik ve nesne tasarımları bütünlüklü değildir, uçlaşmış zıt ve arkaik nitelikler taşıyan kısmi-nesnelere (part-object) biçimindedir.

Uzun süreli öncelikle bireysel psikoterapi ile yapısal bir değişiklik gerektiren BKB hastalarının tedavisinde, psikososyal tedavilerin, özellikle grup psikoterapilerinin de önemli yararlar sağladığı belirtilmektedir.^[14-16] Kernberg de, Bion ya da Ezriel ve Sutherland yaklaşımlarıyla yönetilen grup terapilerinde ilkel savunma düzeneklerini ve nesne ilişkilerini araştırma olasılığının, bu hastaların psikoterapisini desteklediğini, güçlendirdiğini ve tamamladığını belirtmektedir.^[10]

Borderline hastaların grup psikoterapisinde psikopatoloji, kendini nesne ilişkilerinin ilkeliği ile yani nesnelere karşı bölünmüş kısmi-nesne ilişkilerinin grupta yaşanmasıyla ortaya koyar. Özellikle nesne ilişkileri yaklaşımına göre yürütülen grup psikoterapisinde, üyeler arasında, üyelerle terapist arasında, grup ortamlarında oluşan alt gruplar arasında ve daha birçok kombinasyonlarda gelişen aktarımsal ve gerçek ilişkiler üzerinde odaklanmak ve kendilik ve nesne ilişkilerindeki çok yönlü çatışmaları ele almak mümkündür.^[17] Grup ortamı, ilkel düzeydeki psikopatolojinin sosyal bir ortamda denetimli bir biçimde dışa vurulmasına, bunların şimdi ve burada yorumlanmasına olanak tanır. Grubun kapsayıcı anne niteliği, hastanın yansıttığı kısımlarının grup tarafından kabul edilmesi, metabolize edilmesi ve anlamlı, tutarlı ve bütünleştirici bir biçimde geri yansıtılmasına yardım eder. Burada psikoterapinin odağı grup süreçlerine hakim olan ilkel savunma düzenekleri ve kısmi nesne ilişkilerinin yarattığı, zıt kutuplu kendilik ve nesne tasarımlarının üyeler arası ilişkiler üzerinden anlaşılması, yorumlanması ve bütünleştirilmesidir. Aynı zamanda grubun yapılandırılmış, güvenli ve destekleyici ortamında, uyumsuz ve impulsif kişilerarası ilişki örüntülerinin ortaya çıkması, üzerinde çalışılması ve bunların düzeltici duygusal deneyimler (corrective emotion experience)^[18] yoluyla onarılması sağlanır.^[19,20]

İşsel süreçleri değerlendirmede kullanılan yöntemler zorluklar içerse de nesne ilişkilerinin gelişmişlik düzeylerini ölçme stratejileri üzerine yoğunlaşan önemli sayıda çalışma mevcuttur. Özellikle nesne ilişkileri araştırmalarının odaklandığı önemli alanlar, tanısal ayrımlar, psikodinamik süreçler ve psikoterapi araştırmalarında ilerlemiş yöntemsel standartlar olarak görülmektedir.^[21,22] Bu konuda kapsamlı bir çalışma yürüten Steven, Huprich ve Greenberg, 1990'dan bu yana obje ilişkilerini değerlendiren deneysel araştırmaları gözden geçirdikleri çalışmalarında, 12 farklı nesne ilişkisi ölçümü kullanıldığını belirtmektedirler.^[23] Kernberg, Masterson ve Adler gibi kuramcılarının yazılarıyla, çarpık/bütünleşmemiş

nesne ilişkilerinin borderline psikopatoloji ile bağlantılı olduğu görüşünün çoğalmas^[10,11,24,25] o zamana kadar klinik gözlemlere dayanarak elde edilen bu hastalarla ilgili bulguların varlığını kanıtlamak üzere etkin ve sistematik psikolojik test yöntemlerinin geliştirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır.^[22-24,26]

1976'da Yale üniversitesinde Blatt ve ark.^[27] tarafından Rorschach projektif testi üzerinden "nesne kavramı"nın içeriği ve organizasyonunu değerlendirmek üzere kapsamlı bir ölçek geliştirilmiştir. Nesne Kavramı Ölçeği (Concept of the Object Scale), Nesne İlişkileri Kuramı, Gelişim Kuramı ve Kognitif Psikoloji'den yararlanarak Rorschach üzerindeki insan figürlerinin tasarımlarını; ayrışma (differentiation), sözel ifade etme (articulation) ve bütünleşme (integration) derecesine göre değerlendirmekte ve yapısal öğeler üzerinde durmaktadır.^[27-29]

Lerner ve St. Peter,^[30] Blatt'ın Nesne Kavramı Ölçeğini kullanarak Rorschach'taki insan yanıtları üzerinden yaptıkları çalışmada, nesne ilişkilerinin (kendilik ve başkaları kavramları) sistematik değerlendirilmesinin kişilik gelişiminde önemli bir konu olduğunu ve farklı tanı grupları arasında (nevrotik, borderline ve psikotik) ayırım yapmada yararlı olduğunu bildirmişlerdir. Blatt'ın Nesne Kavramı Ölçeğini kullanarak yapılan çalışmaların çoğunda borderline ve şizofren hastalar kıyaslanmıştır. Bu çalışmalarda^[30-33] borderline hastaların şizofrenlere göre daha üst gelişim düzeyinde oldukları bulunmuştur. Sonuçlar Rorschach'taki insan yanıtlarının belirli gelişimsel ve kognitif özelliklerinin, psikopatolojinin tipi ve şiddetine göre farklılaştığını göstermektedir.^[13,23,29,30] Benedik'in 186 erişkin psikiyatri hastası ve 109 sağlıklı kontrol grubuyla, Kernberg'in tanımladığı kişilik organizasyonları ölçütlerine göre ve Blatt'ın nesne tasarımlarının kavramsal düzeyini değerlendirmek üzere geliştirdiği yöntemi kullanarak yaptığı çalışmasında da, ağır hastaların kendilerini ve anlamlı ötekileri daha işlem öncesi, somut, tek boyutlu, daha az ayrılmış ve daha az bütünleşmiş olarak belirttikleri, aynı zamanda kendilerini ve diğerlerini daha dağınık, çelişkili ve sıkı tarifledikleri bulunmuştur.^[34] Birçok çalışmada ortak nokta borderline hastaların olumsuz nitelikli nesnelere dünyasına sahip olduklarıdır.^[30,31,33] Westen ve ark. borderline kişilerle yürüttükleri birçok çalışmada, borderline kişilerin tasarımlarının, bazen kognitif olarak oldukça primitif ve muhtemelen preödüpal iken, bazen de kişileri karmaşık olarak tanımlayabildiklerini belirtmektedir.^[35] Bu bulguların ışığında daha kapsamlı bir yaklaşımla, nesne ilişkilerinin tek gelişimsel çizgide ele alınmaması, birçok boyutunun değerlendirilmesi ve borderline patolojide preödüpal yılların ötesindeki gelişime de odaklanması gereği vurgulanmaktadır.^[35,36]

Piper'in araştırma grubu, psikoterapinin sonucunu önceden belirleyici bir faktör olarak nesne ilişkileri dereceleri üzerinde çalışmayı sürdürmüş ve nesne ilişkilerinin niteliği

ölçeğini (Quality of Object Relations Scale) geliştirmiştir. Ölçeğin en güçlü yönü çeşitli bağlamlarda kişilerin nesne ilişkileri düzeylerindeki dalgalanmaları hesaplayabilmesidir.^[37,38] Psikoterapi sürecini değerlendiren birçok çalışmada da, psikoterapinin nesne ilişkileri üzerine etkileri incelenmiştir.^[27,37-41]

Bizim çalışmamızda da, Blatt'ın Nesne Kavramı Ölçeği kullanılarak, BKB olan hastalarda psikodinamik grup psikoterapi sürecinin nesne ilişkileri üzerine etkileri araştırılmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Bu araştırma, İÜ İTF Psikiyatri AD Sosyal Psikiyatri Servisi'nde (SPS) tedavi için kabul edilen ve bekleme listesinde izlenen hastalarla, ön test-son test, kontrol gruplu desende, tek kör deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

SPS kişilik bozukluklarının tanı ve tedavisi ile ilgili psikodinamik yönelimli bireysel ve grup psikoterapi ağırlıklı çalışan bir ayaktan tedavi birimidir. Araştırmanın değişik aşamalarında tanı ve psikometrik değerlendirme için, psikiyatri, klinik psikolog ve psikiyatri hemşiresinden oluşan tedavi ekibi ile işbirliği kurulmuştur.

Hastaların Seçimi

Araştırmaya alınan hastalar, SPS'ye gönderilen ya da kendisi başvuranlar arasından başvuru sırasına göre; psikiyatrik öykü, psikometrik değerlendirme, tanı ve tıbbi tedavi yönünden ekip tarafından değerlendirilen, DSM-IV^[39] ölçütlerine göre BKB tanısı alan hastalar arasından seçilmiş; başvuru sırasına göre ilk 6 kişi grup psikoterapisine alınarak deney grubunu ve bekleme listesinden sosyo-demografik özellikleri tam olarak eşleştirilmiş 6 kişi de kontrol grubunu oluşturmuştur. Her iki grupta da 4 kadın 2 erkek hasta bulunmaktadır. Yaşları 18-32 yaş aralığındadır ve yaş ortalaması 22.66'dır. Hastaların 5'i bekar 1'i evlidir. Eğitim düzeyleri açısından 3'ü lise 3'ü üniversite öğrencisidir.

Çalışmaya katılan hastalara bilgi verilerek yazılı izin alınmıştır.

Grup Psikoterapisi

Deney grubu hastaları 90 dakikalık 30 oturumdan oluşan-yaklaşık 8 aylık-psikodinamik grup terapisine katılmışlar, kontrol grubu hastaları herhangi bir psikoterapi almamış, her iki grup da benzer biçimde bir psikiyatri asistanı ile 15-30 gün aralarla 15-20 dakikalık rutin poliklinik görüşmelerini sürdürmüşlerdir.

Grup psikoterapisi, psikodinamik grup psikoterapisi alanında deneyimli bir psikiyatri hemşiresi tarafından yapılmış ve nesne ilişkisi modelini temel alan psikodinamik grup psikoterapi yaklaşımı kullanılmıştır. Psikoterapi süreci haftada bir kez yapılan ve 90 dakika süren toplam 30 oturumdan

oluşturmuştur. Grup kapalı olarak planlanmış ve ilk bir aydan sonra yeni üye kabul edilmemiştir. Grupta bir yardımcı terapist bulunmuştur. Oturumlar grup üyelerinin izni alınarak, grup sürecindeki gelişmeleri değerlendirme amacıyla videoya kayıt edilmiştir. Terapistlere dinamik psikoterapi konusunda deneyimli bir psikiyatr tarafından süpervizyon imkanı sağlanmıştır.

Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği

Grup psikoterapisine katılmayan bir klinik psikolog tarafından hem kontrol hem de deney grubu üyelerine, grup psikoterapisine başlamadan önce ve grup psikoterapisinin sonunda (8 ay sonra), Blatt ve ark. tarafından geliştirilen Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği, birebir görüşme yoluyla uygulanmıştır.

Nesne Kavramı Ölçeği (Concept of the Object Scale), Yale Üniversitesi'nde Blatt, Brenneis, Schimek ve Glick tarafından Rorschach projektif test üzerinden "nesne kavramı"nın içeriği ve organizasyonunu değerlendirmek üzere geliştirilmiştir.^[27] Ölçek, Nesne İlişkileri Kuramı, Gelişim Kuramı ve Kognitif Psikoloji'den yararlanarak Rorschach üzerindeki insan figürlerinin tasarımlarını; ayrışma (*differentiation*), sözel ifade etme (*articulation*) ve bütünleşme (*integration*) derecesine göre değerlendirmekte ve yapısal öğeler üzerinde durmaktadır. Rorschach yanıtlarının gelişimsel analizi, regresif psikopatoloji konusunda deneysel veriler sağlamaktadır. Skoru yüksek olan bir tepki, bütün bir insan figürünün temsil edildiği, geniş detaylarla tanımlanan ve iyi niyetli ve karşılıklı aktiviteyi içeren bir tepki olarak değerlendirilmektedir. "Ayrırt etme" değişkeni, insana karşılık yarı insan detayının derecesini belirlemekte oysa "sözel ifade etme" boyutunda tanımlanan her bir tasarım için bazı algısal ve işlevsel öğelerin varlığı söz konusu olmaktadır. Bütünleşme değişkeni, tasarımlar arasındaki etkileşimin derecesini değerlendirmekte; her bir etkileşimdeki aktiflik/pasiflik, motivasyonu, obje-eylem bütünleşmesi ve iyi niyetlilik/kötü niyetliliğin miktarını belirtmektedir.^[27-29]

Ölçek uygulanmadan önce, ruh sağlığı formasyonu olan, İngilizce ve Türkçe'ye hakim iki kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Daha sonra Türkçe'ye çevrilmiş olan ölçek, dile hakim ve ruh sağlığı formasyonu olan farklı iki kişi tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. Türkçe'ye çevirisinin uygunluğu konusunda tam bir uzlaşma sağlanana kadar üzerinde çalışılmıştır. Ölçeğin uygulama ve değerlendirmeleri, her hasta için önce ve sonra, aynı klinik psikolog tarafından yapılmıştır. Hastalar, çalışmaya alınan bütün hastalara ön test uygulandıktan sonra, deney ve kontrol olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır. Ülkemizde bu ölçeğin kullanılarak yapıldığı bu ön çalışma öncü bir nitelik taşımaktadır. Ölçeğin geçerlik-güvenirlilik çalışmasının tamamlanmamış olması çalışmamızın zayıf tarafıdır.

Elde edilen veriler istatistiksel olarak SPSS for Windows (Release 7.2) kullanılarak değerlendirilmiştir. Paired-Samples T testi kullanılmış, örneklem sayısının az olması nedeniyle Wilcoxon İşaret Testine başvurulmuş ve yakın değerler elde edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın deney grubu, 4 kadın, 2 erkek hastadan oluşmakta ve 18-32 yaş aralığında yer almakta olup, yaş ortalaması 22.6'dır. Hastaların 5'i bekar, 1'i evli olup, eğitim düzeyi açısından 3'ü lise mezunu, 3'ü üniversite öğrencisidir. Bekleme listesine alınan 6 hasta da sosyodemografik özellikler açısından tam olarak deney grubu ile aynıdır.

Araştırmaya katılan tüm hastaların, Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği sonuçları Tablo 1, 2, 3'de görülmektedir.

Grup psikoterapisine alınan hastaların, grup öncesi ve grup sonrası test uygulamalarında, "cevapların doğruluğu" derecesinde istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Ancak (F+) puanlarında grup sonrası belirgin bir artış, (F-) puanlarında azalma görülmüştür (Tablo 1).

"Ayrırt etme" sonuçlarına baktığımızda, (H) yanıtlarında istatistiksel olarak ($p < 0.01$) anlamlılık bulunmuştur. Bunun yanı sıra H yanıtlarında da artış görülmüştür.

Grup psikoterapisine alınan hastaların, grup öncesi ve grup sonrası "sözel olarak ifade etme" sonuçları işlevsel karakteristiklerden olan "yaş" değişkeninde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0.05$) bulunmuştur. Ayrıca "sözel olarak ifade etme derecesi"nde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artış ($p < 0.05$) saptanmıştır (Tablo 2).

Grup psikoterapisine alınan hastaların, grup öncesi ve grup sonrası "bütünleşme" sonuçlarına baktığımızda, "nesne ve eylemin belirgin olmayan bütünleşmesi" değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0.05$) bir artış görülmüştür. Ayrıca "etkileşimin içeriği" (kötü niyetli) değişkeninde, istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0.05$) bir azalma saptanmıştır (Tablo 3).

Bekleme listesindeki hastaların "cevapların doğruluğu" sonuçlarına baktığımızda (F+) puanlarında azalma görülmekle birlikte istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bulunmamıştır (Tablo 1).

"Ayrırt etme" sonuçlarına baktığımızda H yanıtlarında istatistiksel olarak ($p < 0.01$) anlamlı bir azalma saptanmıştır.

Bekleme listesindeki hastaların "sözel olarak ifade etme" sonuçlarına baktığımızda, algısal karakteristiklerden olan "bedensel yapı ya da fiziksel yapı" değişkeninde başlangıçta ve 8 ay sonra istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0.05$) düzeyde bir azalma görülmüştür (Tablo 2).

Bekleme listesindeki hastaların "bütünleşme" sonuçlarına baktığımızda başlangıçta ve 8 ay sonra "eylemin motivasyonu (maksatlı motivasyon)" değişkeninde istatistiksel olarak an-

Tablo 1. Grup psikoterapisine katılan ve bekleme listesinde bulunan hastaların “Cevapların Doğruluğu” (Accuracy of the Response) ve “Ayırt Etme” (Differentiation) boyutlarının ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması

	Grup terapi ön test (Ort.±SS)	Grup terapi son test (Ort.±SS)	t	p	BL ön test (Ort.±SS)	BL son test (Ort.±SS)	t	p
I- Cevapların doğruluğu								
F +	4.60±2.51	6.00±4.00	-1.200	0.148	6.17±2.04	5.67±0.82	0.655	0.271
F –	3.80±3.63	3.00±2.12	0.574	0.298	3.50±2.43	3.67±2.58	-0.255	0.404
II- Ayırt etme								
H İnsan yanıtı	3.80±3.83	5.20±3.34	-1.510	0.103	5.00±2.82	4.33±2.50	3.162	0.012**
H Kısmi insan yanıtı	2.60±2.40	1.20±1.79	3.500	0.012**	3.67±1.63	3.17±1.60	1.168	0.148
Hd İnsan detay yanıtı	2.00±2.92	1.60±1.34	0.431	0.344	0.17±0.41	0.00±0.00	1.00	0.181
Hd Kısmi insan detay yanıtı	0.40±0.55	0.40±0.55	0	0.500	1.50±1.52	1.33±1.36	0.307	0.385
Ayırt etme toplamı	8.80±5.06	8.80±4.67	0.371	0.360	10.33±4.46	8.83±3.31	1.627	0.082

*Anlamlı; ** İleri derecede anlamlı; BL: Bekleme listesi.

Tablo 2. Grup psikoterapisine katılan ve bekleme listesinde bulunan hastaların “Sözel Olarak İfade Etme” (Articulation) boyutlarının ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması

	Grup terapi ön test (Ort.±SS)	Grup terapi son test (Ort.±SS)	t	p	BL ön test (Ort.±SS)	BL son test (Ort.±SS)	t	p
III- Sözel olarak ifade etme								
Algısal karakteristikler								
Bedensel/fiziksel yapı	1.20±1.64	1.20±1.64	0	0.500	2.50±2.26	1.00±1.26	2.087	0.045*
Giyim/saç sitili	0.80±0.84	0.40±0.89	0.78	0.239	1.50±1.05	1.17±1.98	0.791	0.232
Postür	1.20±0.84	1.40±0.89	-1.00	0.187	3.67±2.58	3.17±2.14	0.522	0.312
İşlevsel karakteristikler								
Cinsiyet	1.80±1.48	3.00±2.34	-1.633	0.089	3.00±3.35	3.33±3.08	-0.598	0.288
Yaş	0.20±0.45	1.00±0.71	-2.138	0.049*	1.33±1.51	1.17±0.98	0.542	0.305
Rol	0.00±0.00	1.20±1.78	-1.5	0.104	1.80±1.17	1.17±1.17	-0.542	0.305
Özel kimlik***					1.50±0.84	0.33±0.52	0.415	0.347
Sözel olarak ifade etme derecesi	0.7±0.26	1.11±0.22	-2.296	0.045*	1.39±0.68	1.31±0.38	0.394	0.355

*Anlamlı; **İleri derecede anlamlı; ***Elde edilen değerlerin sıfır olması sebebiyle test istatistikleri hesaplanmamıştır; BL: Bekleme listesi.

lamı ($p<0.05$) düzeyde bir azalma görülmüştür. “Nesne ve eylemin eş olmayan bütünleşmesi” değişkeninde ise istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.05$) düzeyde bir artış saptanmıştır (Tablo 3).

Tartışma

Borderline kişilik bozukluğu gösteren hastalarda psiko-dinamik grup psikoterapi sürecinin nesne ilişkileri üzerine etkilerini incelediğimiz bu çalışmada, grup psikoterapisine alınmış olan tüm hastaların Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği sonuçları istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler göstermektedir.

Grup psikoterapisine katılan hastaların grup öncesi ve grup sonrası “cevapların doğruluğu” sonuçlarından (F+) derecelerinde artış, buna paralel olarak (F-) derecelerinde azalma

görülmesi, grup terapisine katılan hastaların figürleri daha doğru, gerçeğine daha uygun şekilde algılama konusunda bir ilerleme kaydettiklerini düşündürmektedir.

Yine grup psikoterapisine katılan hastaların grup öncesi ve grup sonrası “ayırt etme” sonuçlarına baktığımızda (H) “kısmi insan” yanıtlarında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı düzeyde bir azalmanın, H “insan” yanıtlarında ise artışın görülmesi, grup ortamında şimdi ve burada oluşan nesne ilişkilerindeki bölme ve yansıtımlı özdeşleşmelerle oluşan kısmi çarpık algılamaları bütünleştirmeye yönelik girişimlerin yararlı olduğunu ve “bütün insan” yanıtlarında gelişimsel bir ilerlemeye katkı sağladığını söyleyebiliriz. Bekleme listesinde bulunan hastalarda ise, H “bütün insan” yanıtlarında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir azalma görülmesi, psikoterapi görmeyen hastaların, “bütün insan” yanıtlarında

Tablo 3. Grup psikoterapisine katılan ve bekleme listesinde bulunan hastaların “Bütünleşme” (Integration) boyutlarının ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması

	Grup terapi ön test (Ort.±SS)	Grup terapi son test (Ort.±SS)	t	p	BL ön test (Ort.±SS)	BL son test (Ort.±SS)	t	p
IV. Bütünleşme								
Eylemin motivasyonu								
Motive olmayan eylemi	1.80±2.38	1.80±1.30	0	0.5	2.66±2.50	3.33±1.87	-0.83	0.222
Tepkisel motivasyon	0.60±0.89	1.00±1.22	-1.633	0.089	0.67±1.21	0.50±0.55	0.415	0.347
Maksatlı motivasyon	1.40±1.51	.,20±1.30	0.535	0.310	1.33±1.51	0.50±0.84	2.712	0.021*
Toplam	3.80±4.21	4.00±2.45	-0.173	0.435	4.67±4.46	4.33±2.25	0.245	0.408
Nesne eylem bütünleşmesi								
Nesne ve eylemin kaynaşması***	0.00±0.00	0.20±0.45	-1.00	0.187	0.50±1.22	0.50±1.22		
Eş olmayan bütünleşmesi	0.80±1.30	0.00±0.00	1.372	0.121	0.00±0.00	0.83±0.98	-2.076	0.046*
Belirgin olmayan bütünleşmesi	1.00±0.71	2.40±1.34	-2.746	0.026*	3.33±2.07	2.83±1.84	0.62	0.281
Eş bütünleşmesi	1.20±2.17	1.00±1.73	0.535	0.310	0.33±0.52	0.50±0.55	-0.542	0.305
Toplam	3.00±4.06	3.60±2.41	-0.621	0.286	4.17±2.64	4.67±1.97	-0.745	0.245
Diğer nesnelere etkileşimin bütünleşmesi								
Etkileşimin doğası								
Aktif-pasif	2.00±2.55	1.60±1.82	0.784	0.238	1.00±1.26	1.33±1.75	-1.00	0.181
Aktif-tepkisel	0.20±0.45	0.20±0.45	0	0,5	0,33±0,82	0,50±0,34	-0,415	0,347
Aktif-aktif	1.20±1.30	1.80±2.05	-0.688	0.264	2.50±2.43	1.50±1.64	1.168	0.148
Toplam	3.40±3.85	3.60±2.97	-0.232	0.414	3.67±3.33	3.33±1.63	0.415	0.347
Etkileşimin içeriği								
Kötü niyetli	3.80±2.95	1.00±0.71	2.419	0.036*	2.50±2.43	1.50±1.64	1.168	0.148
İyi niyetli	0.80±1.09	1.20±0.84	-0.784	0.238	1.00±1.09	0.83±0.98	1.00	0.181
Toplam	4.60±4.04	2.20±1.30	1.5	0.104	4.17±4.26	3.83±3.31	0.598	0.288
Bütünleşmenin genel toplamı	14.80±14.82	12.60±8.44	0.499	0.322	8.00±7.87	7.17±4.87	0.567	0.297

*Anlamlı; **İleri derecede anlamli; ***Elde edilen değerlerin sıfır olması sebebiyle test istatistikleri hesaplanmamıştır; BL: Bekleme listesi.

kötüleşme olduğunu düşündürmektedir.

Grup psikoterapisine katılan hastaların grup öncesi ve grup sonrası “sözel olarak ifade etme” sonuçlarının işlevsel karakteristiklerden olan “yaş” değişkeninde ve “sözel olarak ifade etme derecesi”nde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmanın görülmesi, grup terapisine katılmanın sözel ifadeyi geliştirdiği söylenebilir. Bekleme listesindeki hastalarda ise, “sözel olarak ifade etme” sonuçlarından “algısal” karakteristiklerin “bedensel yapı ya da fiziksel yapı” değişkeninde anlamlı düzeyde bir azalma görülmesi, “bedensel yapı” algısının bozulduğunu düşündürmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında, hastaların bir grup ortamında terapötik bir ilişki içinde olmalarının, “sözel olarak ifade etme” derecelerinde yükselmeye, kendilerini ve diğerlerini daha gerçekçi olarak algılamaya katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Grup terapisine katılan hastaların grup öncesi ve grup sonrası “bütünleşme” sonuçlarına baktığımızda, “nesne ve eylem belirgin olmayan bütünleşmesi” değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı artış görülmesi, bekleme listesindeki hastaların “bütünleşme” sonuçlarında ise “eylemin motivasyonu

(maksatlı motivasyon)” değişkeninde ve “nesne ve eylemin eş olmayan bütünleşmesi” değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı azalma görülmesi, grup psikoterapisine katılan hastaların bekleme listesine göre daha bütünlüklü bir yapıya doğru gelişme gösterdiklerini söyleyebiliriz.

Rorschach yanıtlarının bu gelişimsel analizi BKB gösteren hastalarda grup psikoterapi sürecinin nesne kavramı ve tasarımları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Birçok çalışmada BKB gösteren kişilerin diğer hasta gruplarına göre daha düşmanca, kötü niyetli nesnelere dünyasına sahip oldukları vurgulanmaktadır.^[30,31,33] Bizim araştırmamıza katılan hastaların “etkileşimin içeriği” (kötü niyetli) dereceleri başlangıçta iki grupta da yüksek iken grup terapisine katılan hastaların grup sonrası derecelerinde istatistiksel olarak gözlenen anlamlı bir azalma, bize terapinin etkinliği konusunda bilgi vermektedir. “Eylemin motivasyonu” (maksatlı motivasyon) derecelerinin de bekleme listesindeki hastalarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmış olması dikkati çekicidir.

Araştırma sonuçlarımızla, ilgili literatür sonuçları arasında önemli paralellikler bulunduğu görülmektedir. Horowitz

ve ark. (1984) ile Piper ve ark. (1985) kısa süreli psikoterapide nesne ilişkilerinin niteliği ile sonuç arasında önemli bir ilişki olduğunu bildirmektedirler.^[24,39-41] Ayrıca Kavanagh'ın Blatt'ın "Nesne İlişkileri Ölçeğini" kullanarak yürüttüğü psikoterapinin etkinliği çalışmasında, ölçeğin tüm boyutlarında ilerleme kaydedildiğini bildirmektedir. Blatt ve ark.'nın aynı ölçeği kullanarak yatan borderline hastalarla yürütülen psikoterapi çalışmalarında da ilerlemelerden söz edilmektedir.^[24,28,29]

Ryan ve Cicchetti'nin^[42] çalışması da nesne ilişkileri derecesiyle terapötik işbirliği geliştirme kapasitesi arasında bir bağlantı olduğunu belgelemiş ve Horowitz, Marmar, Krupnick, Wilner, Kaltreider ve Wallerstein^[40,41] ile Piper, de Carufel ve Szkrumelak^[39] kısa süreli psikoterapide nesne ilişkilerinin niteliği ile sonuç arasında önemli bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Borderline kişilik bozukluğu gösteren hastalarla psikoterapinin etkinliğini değerlendiren uzun süreli çalışmalarda da, belirtilerin yanı sıra özellikle nesne ilişkileri, ilişkilerin kalıcılığı, psikososyal gelişmeler, ilişkisel işlevsellik, terapötik işbirliği gibi alanlardaki değişimlerin incelendiği görülmektedir.^[43-48]

Sonuç

Araştırma sonuçları, Rorschach Nesne Kavramı Ölçeği'nin klinikte, gerek psikoterapi süreç-sonuç araştırmalarında gerekse tanıl amaçlı olarak etkin bir biçimde kullanılabilirliğini göstermektedir. Bu ölçeğin kullanılarak yapıldığı bu araştırma bir ön çalışma niteliği taşımaktadır. Bu konuda ülkemizde yapılmış çalışmaların olmaması elde ettiğimiz sonuçları karşılaştırmamızı sınırlamaktadır. BKB gösteren hastalarda psikoterapinin etkinliğini ve nesne tasarımlarının ve ilişkilerinin niteliğini değerlendiren, yapısal ve tematik ölçme tekniklerinin birlikte kullanıldığı daha geniş ölçekli çalışmaların yapılmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Teşekkür

Çalışmayı gerçekleştirmemizi çeşitli aşamalarda destekleyen (tanıl değerlendirme/süpervizyon) SPS ekibi üyelerine ve araştırmaya katılmayı kabul ederek verileri paylaşmamıza izin veren hastalara teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Mitchell SA. Psikanalizde ilişkisel kavramlar: Bir bütünleşme. (Algaç G, Anlı İ, Çeviri Editörü). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları 261;2009. (Orijinal çalışma basım tarihi 1988).
2. Klein M. Haset ve Şükran. (Koçak O, Erten Y, Çeviri Editörü). İstanbul: Metis Yayınları Ötekini Dinlemek 6;1999. (Orijinal çalışma basım tarihi 1957).
3. Jacobson, E. The self and the object world. New York: International Universities Press; 1964.
4. Kernberg OF. Internal World and External Reality: Object Relations Theory Applied. New York: Jason Aronson Inc; 1980.
5. Ardalı C, Erten Y. Psikanalizden dinamik psikoterapilere. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım; 1999.
6. Winnicott DW. Oyun ve Gerçeklik (Birkan T, Çeviri Editörü) İstanbul: Metis

7. Kernberg O. Borderline personality organization. J Am Psychoanal Assoc 1967;15:641-85.
8. Erikson EH. The problem of ego identity. J Am Psychoanal Assoc 1956;4:56-121.
9. Kernberg OF. Borderline Conditions and Pathological Narcissism. New York: Jason Aronson Inc; 1975.
10. Kernberg OF. Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic Strategies. New Haven: CT: Yale University;1984.
11. Volkan DV. Psikanaliz yazıları. (Çevik A, Ceyhan B, Çeviri Editörü). Ankara: Hekimler Yayın Birliği; 1992.
12. Volkan DV. Psikoterapide nesne ilişkileri. (Köşkdere AA, Çeviri Editörü). Bursa: Şahmat Matbaası; 2007.
13. Akvardar Y. Borderline kişilik organizasyonunda obje ilişkilerinin nevrotik kişilik organizasyonu ile karşılaştırmalı olarak incelenmesi. (Yayınlanmamış uzmanlık tezi) İstanbul: İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı,1992.
14. Takahashi T, Washington WP. A group-centered object relations approach to group psychotherapy with severely disturbed patients. Int J Group Psychother 1991;41:79-96.
15. Gunderson JG. Borderline personality disorder. Theory and treatment, New York: International Universities Press;1984.
16. Klein RH, Bernard HS, Singer DL. Handbook of Contemporary Group Psychotherapy. Connecticut: Int. Universities Press Inc; 1992.
17. Rice CA. Contributions from object relations theory. In: Klein RH, Bernard HS, Singer DL editors. Handbook of Contemporary Group Psychotherapy. Connecticut: International Universities Press Inc;1992. p. 27-54.
18. Alexander F, French TM. Psychoanalytic therapy: Principles and application. University of Nebraska Press; 1980.
19. Yalom ID. Grup psikoterapisinin teori ve pratiği. 3. baskı. (Tangör A, Karacan Ö, Çeviri Editörü) İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi; 1992 (Orijinal çalışma basım tarihi 1978).
20. de Carufel FL, Piper WE. Group psychotherapy or individual psychotherapy: patient characteristics as predictive factors. Int J Group Psychother 1988;38:169-88.
21. Porcerelli JH, Shahar G, Blatt SJ, Ford RQ ve ark. Social cognition and object relations scale: Convergent validity and changes following intensive inpatient treatment Personality and Individual Differences. 2006;41:407-17.
22. Fletcher R. Refusing to bow: The diagnostic category of Borderline Personality Disorder considered from an Object Relations viewpoint. Counselling Psychology Review 2010;25:21-7.
23. Huprich SK, Greenberg RP. Advances in the assessment of object relations in the 1990s. Clin Psychol Rev 2003;23:665-98.
24. Smith TE. Measurement of object relations: a review. J Psychother Pract Res 1993;2:19-37.
25. Masterson JF, Baiardi J, Fischer R, Orcutt C. Psychotherapy of borderline and narcissistic disorders in the adolescent: establishing a therapeutic alliance. Adolesc Psychiatry 1992;18:3-25.
26. Tramantano G, Javier RA, Colon M. Discriminating among subgroups of borderline personality disorder: an assessment of object representations. Am J Psychoanal 2003;63:149-75.
27. Blatt SJ, Brenneis CB, Schimek JG. Normal development and psychopathological impairment of the concept of the object on the Rorschach. J Abnorm Psychol 1976;85:364-73.
28. Blatt SJ. Investigations in the psychoanalytic theory of object relations and object representations. In Masling J, editor. Empirical studies of psychoanalytic theories. Yale University: The Analytic Press; 1983. p. 189-249.
29. Blatt SJ, Lerner H. The psychological assessment of object representation. J Pers Assess 1983;47:7-28.
30. Lerner HD, St Peter S. Patterns of object relations in neurotic, borderline and schizophrenic patients. Psychiatry 1984;47:77-92.
31. Spear WE, Alan S. Dimensions of internalized object relations in borderline

- and schizophrenic patients. *Psychoanalytic Psychology* 1984;1:113-29.
32. McGovern MP, Kilgore KM, Melon WH, Golden DL. Object relations and social functioning of schizophrenic and borderline patients: a cross-sectional developmental perspective. *J Clin Psychol* 1993;49:319-26.
 33. Stuart J, Westen D, Lohr N, Benjamin J, et al. Object relations in borderlines, depressives, and normals: an examination of human responses on the Rorschach. *J Pers Assess* 1990;55:296-318.
 34. Benedik E. Representational structures and psychopathology: analysis of spontaneous descriptions of self and significant others in patients with different mental disorders. *Psychiatr Danub* 2009;21:14-24.
 35. Westen D. Towards a revised theory of borderline object relations: contributions of empirical research. *Int J Psychoanal* 1990;71:661-93.
 36. Westen D, Lohr N, Silk K, Gold L ve ark. Object relations and social cognition in borderlines, major depressives and normals: A TAT analysis. *J Consult Clin Psychol* 1990;2:355-364.
 37. Azim HF, Piper WE, Segal PM, Nixon GW, et al. The Quality of Object Relations Scale. *Bull Menninger Clin* 1991;55:323-43.
 38. Piper WE, Azim HF, Joyce AS, McCallum M, et al. Quality of object relations versus interpersonal functioning as predictors of therapeutic alliance and psychotherapy outcome. *J Nerv Ment Dis* 1991;179:432-8.
 39. Piper WE, de Carufel FL, Szkrumelak N. Patient predictors of process and outcome in short-term individual psychotherapy. *J Nerv Ment Dis* 1985;173:726-33.
 40. Horowitz M, Marmor C, Krupnick J, Wilner N, Kaltreider N, Wallerstein R. Personality styles and brief psychotherapy. Northvale, NJ: Jason Aronson; 1984.
 41. Horowitz MJ. Object Relations Brief Therapy: The Therapeutic Relationship in Short-Term Work. *Am J Psychiatry* 1998;155:298.
 42. Ryan ER, Cicchetti DV. Predicting quality of alliance in the initial psychotherapy interview. *J Nerv Ment Dis* 1985;173:717-25.
 43. Bateman A, Fonagy P. Treatment of borderline personality disorder with psychoanalytically oriented partial hospitalization: an 18-month follow-up. *Am J Psychiatry* 2001;158:36-42.
 44. Clarkin CF, Yeomans FE, Kernberg OF. Psychotherapy for borderline personality: Focusing on object relations. Washington, DC: Relations American Psychiatric Publishing; 2006.
 45. Zanarini MC. Reasons for change in borderline personality disorder (and other axis II disorders). *Psychiatr Clin North Am* 2008;31:505-15, viii.
 46. Skodol AE, Gunderson JG, Shea MT, McGlashan TH, et al. The Collaborative Longitudinal Personality Disorders Study (CLPS): overview and implications. *J Pers Disord* 2005;19:487-504.
 47. Kretsch R, Goren Y, Wasserman A. Change patterns of borderline patients in individual and group therapy. *Int J Group Psychother* 1987;37:95-112.
 48. Choi-Kain LW, Zanarini MC, Frankenburg FR, Fitzmaurice GM, et al. A longitudinal study of the 10-year course of interpersonal features in borderline personality disorder. *J Pers Disord* 2010;24:365-76.